

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 4. De requisitis ex parte præmiantis aliisque ad meritum spectantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

Perez de Penitent. disp. 34. sect. 3. licet aliqui contrarium melius doceant: quapropter juxta cujuscunque principia in hac disp. resolvenda est difficultas. Ad secundam neg. consequ. quia D. Augustin. loquitur de operibus naturalibus, non verò de supernis gratiâ, seu charitate informatis; hæc enim meritoria sunt, quod sanè comprehendit S. Doctor illis verbis: *Sola charitas & melior voluntas.* Ad Tertiâ dist. ant. æquè merebuntur per actum imperantem, conc. per liberam continuationem actûs imperati, neg. anteced. & consequ. ut constar ex dictis.

201. **Objic. 2.** In unica hora sunt plura instantia; ergo, si homo continuaret actum per unam horam, mereretur totum illud augmentum, quod videtur incredibile. Resp. quod si homo in singulis, & pro singulis instantibus se liberè & supernaturaliter exercent, ut contingebat in Christo, & Deipara, mereretur totum illud incrementum, quod in eo casu non esset incredibile; cæterum, quia hoc homini est saltem moraliter impossibile, exinde tale augmentum jure optimo censetur in praxi incredibile.

202. **Ratio est autem,** quia libertas absque cognitione dari non potest, quæ saltem sit agenti imputabilis; cum ergo moraliter saltem sit impossibile, hominem in singulis, & pro singulis instantibus habere hanc cognitionem, seu advertentiam, exinde est moraliter saltem impossibile, quod in singulis, & pro singulis instantibus mereatur. Videatur Exim. Doct. tom. 4. de Relig. ubi agit de duratione illius actus, in quo consistit contemplario perfecta; & Esparza §. 34. ubi ex alijs capitibus explicat, quomodo ille actus non possit esse imputabilis rationaliter agenti in singulis, & pro singulis instantibus.

203. **Tertia difficultas est,** an cæteris paribus crescat meritum ex majori difficultate. Resp. cum Exim. Doct. & communi Theologorum, quos sequitur Ripald. disp. 4. sect. 9. affirm. Prob. ex

1. Corinth. 3. *Unusquisque mercedem propriam accipiet secundum suum laborem;* atqui ubi est major difficultas, est major labor; ergo & majus meritum, & major merces. Confirmatur 1. quia hoc sentiunt Patres hortantes fideles ad majorem laborem, ut habeant majorem coronam, & mercedem, ut videre potest apud Ripald. cit. ergo ex mente Patrum cæteris paribus crescit meritum ex majori difficultate.

204. **Confirmatur 2.** Quia in humanis miles, qui pluribus superatis difficultatibus victoriam reportat Regi, procul dubio dignus est majori præmiò cæteris paribus, quam ille, qui absq; conflictu, & nulla difficultate victoriam obtineret; quin imò ex ipsis terminis videtur notum, plus mereri illum, qui contra vehementissimas tentationes illibaram servat castitatè, quam qui nullam pugnam experitur; ergo ex ipsis terminis videtur notum, cæteris paribus crescere meritum ex majori difficultate.

205. **Respondet Coninch,** majorem difficultatem per se non augere, sed minuere meritum, quia ex majori difficultate contingere solet, ut opus non sit intentum valde, sed tepidum, & remissum, ut patet in homine alicuj vicio dedito, qui pressus difficultate, etsi resistat, resistit tamen per actus remissos: e contra tamen in homine virtuoso ex majori difficultate crescit meritum; cum ex facilitate, qua pollet resistat per actus valde intensos.

206. **Contra tamen,** quia hæc responsio non est contra nostram doctrinam, neque vim nostrarum rationum enervat: non enim quærimus, an quilibet actus cum difficultate elicitus sit magis meritorius, quam alius quilibet, qui absque difficultate elicitur, sed solum quærimus, an cæteris paribus, nimirum supposita æquali duorum actuum duratione, & intensione, ille, qui cum majori difficultate fuerit elicitus, ex majori ea difficultate, quam vicit, sit magis meritorius, quod negare non potest Coninch, neque negat in sua responsione.

DISPUTATIO IV.

DE REQUISITIS EX PARTE PRÆMIANTIS, ALIISQUE AD MERITUM SPECTANTIBUS.

207. **S**uppono contra Bonasem, Scotistas & Nominales, non ita requiri promissionem Dei, ut opera nostra sint de condigno meritoria vitæ æternæ, ut ea promissione ablata maneat absque ulla dignitate. Ratio est; quia absque ea promissione sunt ex se opera filij adoptivi, amici Dei, & à gratia habituali condignificata; ergo & de condigno meritoria, tum quia, si ob aliquam rationem nullatenus essent opera nostra de condigno meritoria absque ea ordinatione, & promissione Dei esset, quia gratia non esset constitutiva amici Dei, neque expulsi peccati, nisi ex voluntate Dei; sed hoc fundamentum falsum est, ut latè constat ex Tractat.

de justificat. à num. 191. ergo &c. Vide num. 12. Quærimus autem, an ex alio capite requiratur promissum Dei ad meritum condignum, pro cujus resolutione sit

SECTIO I.

Quomodo promissio Dei requiratur ad meritum?

208. **F**erè omnia, quæ ad hanc difficultatem spectant, in Tract. de Incarn. decidentur; omnia varietate sententiarum breviter controversiâ resolvam. Affero 1. Seclusa ordinatione, & promissio-

missione divina habent in actu primo veram condignitatem opera, quibus justus meretur de condigno gratiâ, & gloriam. Probat. Si ea opera justi non haberent in actu primo talem condignitatem, neq; illam haberent posita ea prævia ordinatione, & promissione divina; sed hoc dici non potest, ut ex num. 12. ergo &c. prob. maj. ordinatio, & acceptatio divina non facit, quòd opus ex se non condignum fiat condignum; ergo &c. probat. ant. licet Deus promittat justificationem de facto actu ultimo disponenti ad justificationem, talis actus non est condignè meritorius justificationis, quia ex se non habet talem condignitatem, neque ex se est æqualis valoris cum illa; ergo &c.

209. Probat. 2. Si pro agro valente centum aureos offeras unum aureum Domino, & Dominus illum accipiet, hæc acceptatio non faciet, quòd primò aureus sit præmium condignum pro agro, sed quòd Dominus remittat liberaliter alios aureos, cujus pretij dignus est ager; ergo, si opera justi independenter ab ordinatione, & acceptatione divina non haberent condignitatem in actu primo cum præmio gratiæ, & gloriæ, acceptatio divina non faciet, quòd ea opera sint condigna gratiæ, & gloriæ, sed quòd Deus liberaliter conferat gratiam, & gloriam absque operibus meritoriis talis præmij de condigno.

210. Affero 2. Absque ulla prævia ordinatione, & promissione divina habent ea opera justi veram condignitatem in actu secundo cum præmio gratiæ, & gloriæ. Probat. ex eo, quòd opera justi antecedenter ad ordinem, & acceptationem divinam habeant veram, seu strictam condignitatem in actu primo ad præmium gratiæ, & gloriæ, videri Deus, quòd si conferat gratiam, & gloriam in præmium meritorium justis, offeret pretium pro merito ei æquali, sicque moveri potest per decretum efficax absolutum ad collationem talis præmij; sed in eo tunc absque ulla prævia ordinatione, & acceptatione merita justis essent de condigno meritoria talis præmij; ergo &c. Confirm. quia oblatò condignò pretiò æquè potest Dominus equum reddere pro pretio, nullo præcedente pacto; ergo oblatò condignò meritò pro gratia, & gloria potest Deus reddere gratiam, & gloriam pro merito nulla præcedente directione, aut acceptatione; ergo &c.

211. Affero 3. Opera justis non sunt merita strictissima in actu primo, neque in actu secundo absque pacto, vel acceptatione divina. Prob. facile. Meritum strictissimum est illud, quo posito manet Deus metaphysicè obligatus ad conferendum præmium; atqui absque pacto, vel acceptatione divina non manet Deus ita obligatus ad conferendum præmium gratiæ, & gloriæ justo, quamvis ipsè eliciat merita; ergo &c. maj. & conseq. tenent, min. pater, quia Deus utpote supremus, & essentialis creaturarum suarum Dominus potest sibi assumere omnia opera creaturarum ob plurimos alios titulos, quin ullum præmium conferat propter

illa; ac proinde solum potest metaphysicè obligari ex sua libera voluntate, sive ex pacto, & acceptatione divina; ergo &c.

Confirmatur. Deus utpote supremus, & essentialis omnium Dominus ita habet dominium in suam gloriam, & gratiam, & in omnia sua dona, ut independenter à sua libera voluntate à nemine possit obligari ad illa conferenda; & ita habet dominium supremum in opera creaturæ, ut independenter à sua libera voluntate, à nemine possit obligari, ut acceptet illa in ordine ad præmium; ergo &c. Ex quo inferes contra Gonnet. præciam voluntatem conferendi gratiam, non esse sufficientem acceptationem; cum adhuc positis operibus dignificatis gratiâ possit Deus absque ulla indecentia uti jure suo, non acceptandò ea ad præmium, sed ea sibi assumendò ob plures alios titulos. Vide Content. contra Gonnet. dist. 4. specul. 2.

Objic. 1. contra primam assertionem. In humanis semper præcedit taxatio mercedis, & solutionis pro labore diverso, quæ est ordinatio quædam laboris ad mercedem; ergo etiam debet præcedere divina ordinatio, & promissio in meritis Theologicis, ut sint in actu primo meritoria verè de condigno. Resp. transeat ant. & neg. conseq. quia ea taxatio in humanis non præcedit ut merita, quæ in se non sunt verè, & strictè in actu primo condigna, sicut per eam taxationem condigna: hoc enim impossibile est, ut constet ex dictis, sed præcedit, quia, cum homines non cognoscant intimè valorè meriti, ideòque eo posito aliquando plus, aliquando minus remunerantur, per eam taxationem conveniunt in qualitate remunerationis. Deus autem his adminiculis non indiget; cum intimè cognoscat cujusque meriti valorè, cum quis, licet meritum possit per diversa præmia à Deo remunerari, superflua erit prævia ordinatio; cum per ipsam actum præmiantem determinaret jam Deus justum præmium.

Objic. 2. contra secundam assertionem. Opera justorum sunt condignè meritoria gratiæ, & gloriæ ex promissione, seu acceptatione divina; ergo ad meritum condignum in actu secundo requiritur promissio, sive acceptatio divina. Probat. ant. pluribus Scripturæ locis, & Concil. testimoniis, Jacobi 1. *Justus accipit coronam vitæ, quam repro misit Deus timentibus se*, & passim alibi. Tum ex Trident. sess. 6. cap. 16. & Argentin. cap. 8. ubi dicitur: *Deum opera nostra remunerari ex gratuita, & fidei promissione*; ergo &c. Confirmatur. Animæ purgantes, & beatæ, ideò non merentur in actu secundo, quia non præcessit Dei promissio de remunerandis earum meritis; ergo &c. Resp. dist. ant. condignè meritoria verè, & strictè, neg. strictissimè, conc. ant. & dist. conseq. eodem modo, neque aliud probant Auctoritates Scripturæ, & Conciliorum, nisi quòd promissio Dei requiratur ad meritum strictissimum, ut dictum est num. 211. Ad confirmat. dist. eodè modo ant. neg. conseq. ut constat ex dictis. Ob.

215. **Objic. 3.** contra tertiam assertionem. Plures operantes vel invincibiliter ignorant Dei promissionem, vel eam non advertunt; atqui promissio non obligat, nisi acceptetur; ergo Deus non obligatur ex sua promissione ad præmiandum, sed ex ipsa natura meriti. Confirmatur 1. Non requiritur promissio, ut Deus maneat obligatus ad conferenda præmia propter merita. 2. Paterfamilias videns operarium in suo agro laborantem, tenetur ad solutionem, etsi nulla præcelleret conventio, vel promissio; ergo pariter tenebatur Deus ad conferendum præmium. Resp. permitto maj. & disting. min. nisi acceptetur à quovis particulari, neg. à communitate permitto min. & nego consequ. quia, ut lex Dei obliget Deum, facta est, quod acceptata sit ab Ecclesia, in qua virtualiter acceptata manet à quovis particulari; imò difficilis apparet ignorantia fidelium invincibilis de tali promissione; cum necessitate mediij teneamur credere remuneratorem, dixi permitto, quia plures in Tractat. de legib. censent, legem divinam distingui inter alia à lege humana, quia lex lata ab hominibus non obligat ante acceptationem, bene verò lex divina.

216. **Ad 1.** Confirmat. resp. cum Ovied. neg. ant. quia, si Deus noluisse punire peccata, pro libitu suo posset ea non punire; imò defacto non punit peccata, quæ in inferno committuntur à damnatis. quia noluit ea ad penam acceptare: quapropter metaphysica necessitas ad puniendum advenit Deo ex sua libera voluntate non minus, quam metaphysica necessitas ad præmiandum. **Ad 2.** concedi. ant. neg. consequ. quia paterfamilias, cum nullum habeat jus ad laborem operarii; dum videns illum permitit in agro suo laborantem, censetur acceptare ad solutionem. Deus verò ob infinitos titulos potest sibi exigere nostros labores, & nostra opera, ac proinde, ut obligatus maneat ad præmiandum, necessaria est divina promissio.

SECTION II.

De his, quæ possunt cadere sub meritum.

217. **Suppono 1.** ex dictis, principium meriti non possit cadere sub meritum; ratio est, quia vel caderet sub meritum remunerandum, vel sub solutivum. Non primum, ut constat ex Tractat. de justificatione. Neque secundum, cum impossibile sit, meritum solutivum, ut ex num 29. ergo &c. Nunc autem quærimus, ad quæ præmia se extendant merita, quibus justus mereatur apud Deum de condigno. Prima difficultas est, an peccator, qui per contritionem mereatur de congruo primam gratiam, mereatur de condigno per eandem contritionem primam gloriam. Omissa varietate sententiarum, Resp. affirmativè cum Suar. Vasquez. Valent. Granad. Amico, & communi Theologorum.

218. **Probat. 1.** ex Tridentino sess. 6. can. 32. dicente: *Si quis dixerit, ipsum justificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & JESU R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.*

Christi meritum, cujus vivum membrum est, fiunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitæ æternæ, & ipsius vite æternæ, si in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum, Anathema sit. Modò sic: Concilium in hoc textu diversò modò loquitur de merito gratiæ, & de merito gloriæ: ait enim de præmio gratiæ justum mereri verè, sive de condigno gratiæ augmentum, de præmio verò gloriæ ait, mereri vitam æternam, sive gloriam, & augmentum gloriæ; ergo justus non solum mereatur de condigno augmentum primæ gratiæ, sed etiam primam gloriam. Confirmatur pluribus PP. auctoritatibus videndis apud Suarezium, Bellar. sufficit pro nunc D. Thom. 1. part. quæst. 112. art. 2. ad primum dicens; *ad primum ergo dicendum, quod preparatio hominis ad gloriam habendam quedam est simul cum ipsa infusione gratiæ, & talis operatio est quidem meritoria non gratiæ, quam jam habet, sed gloriæ, quam non habet ergo &c.*

219. **Probat. 2.** Ut voluntas per aliquod obsequium mereatur apud Deum de condigno præmium, satis est, quòd in instanti, in quo elicit obsequium, condignificetur istud per dignitatem distinctam ab ipso præmio; atqui homo eliciens contritionem, qua disponitur ad gratiam receptam, habet dignitatem gratiæ distinctam à præmio gloriæ, qua etiam condignificatur ad præmiu gloriæ; ergo &c. Confirm. Rex promittat equiti ducatum in instanti, in quo obtineat victoriam, in eodem instanti, in quo eques victoriam obtinet, manet Dux, & per eam dignitatem victoriam suam condignificatur meretur de condigno honores debitos Ducis; ergo etiam eò quòd Deus homini se disponenti ad justificationem promittit gratiam, ea gratia condignificabit contritionem, ut homo mereatur de condigno dona debita gratiæ; atqui gratiæ debetur gloria; ergo &c.

220. **Objic. 1.** Contritio solum mereatur gloriam eo modo, quo mereatur gratiam; sed non mereatur primam gratiam; ergo non mereatur primam gloriam. Confirmatur 1. Contritio à peccatore elicita, est de congruo meritoria gloriæ; ergo non est meritoria de condigno; aliter in eodem instanti daretur gratia, qua constitueretur condigna, & carentia gratiæ, qua constitueretur congrua. 2. Attritio intra Sacramentum ultimò disponens ad primam gratiam non mereatur de condigno primam gloriam; ergo neque contritio extra Sacramentum. Resp. nego maj. quia aliter mereatur contritio in eodem instanti gloriam, quam gratiam, ut constat ex dictis. **Ad primam confirmationem dist. ant.** est meritoria de congruo pro signo præcedenti ad gratiam, conc. pro signo subsequente, neg. ant. & consequ. quia in eo signo priori neque datur gratia, neque carentia gratiæ, sed præcisum ab utroque, quòd sufficit, ut pro eo signo contritio sit meritoria de congruo, etsi pro signo posteriori, in quo datur gratia, sit meritoria de condigno. Quapropter malè inferunt

Y y

Ad-

Adversarij, dari in eo instanti gratiam, & carentiam gratiæ: nam signum causæ neque est signum effectûs, sed præcisionis ab utroque. Sicuti pro signo, in quo homo est liber ad amorem, & carentiam amoris, neque datur amor, neque carentia amoris, sed præcisio ab utroque; cum ergo signum attritionis sit signum causæ meritoriae gratiæ, pro eo signo neque datur gratia, neque carentia gratiæ, sed præcisio, ut patet in omnibus rebus physicis, inter quas datur prioritas, & posterioritas naturæ.

221. Ad secundam dist. ant. si datur actualiter attritio, neg. si non detur, conc. ant. & neg. consequ. quia, si detur attritio, jam dabitur obsequium supernum liberum hominis iusti, quod sufficit, & requiritur ad meritum condignum, sicque obtinebit majorem gloriam eâ, quam præcisè obtineret vi Sacramenti. Si verò tunc non detur attritio, non dabitur tale obsequium, sed solum verum erit dicere, quòd homo, qui nunc est justus, fecit obsequium, quando erat peccator, quod non sufficit ad condignè merendum: neque tenet paritas de attritione moraliter perseverante, quæ est sufficiens dispositio ad Sacramentum, quia attritio est sufficiens dispositio modò, quò est à Christo Domino instituta, & ex institutione Christi sufficit actualiter, vel moraliter permanens; cum autem hoc non sufficiat ad hoc, ut justus obsequiosè se exerceat, non sufficit ad meritum; aliter per gratiam advenientem condigna fierent omnia merita præcedentia, quod planè est absurdum. Vide Arriag. disp. 56. sect. 5. subsect. 1.

222. Secunda difficultas est, an justus mereatur de condigno perseverantiam finalem. Resp. cum communi negativè. Probat. facilè. Deus non admittit opera nostra in ordine ad merendum condignè perseverantiam finalem; imò voluit Deus, ut gratia in nobis sit amicabile seclusò speciali privilegiò, ut inferitur ex 1. Corinth. 10. *Qui se stare existimat, videat, ne cadat*, & ex pluribus alijs Scripturæ, & Conciliorum testimonijs; ergo &c. Quapropter aliqui judicant, merita puri hominis in nulla providentia posse se extendere ad merendâ de condigno moralem perseverantiam, alij verò, ut Ripald. & Arriag. judicant, de facto id esse verum, licèt censeant aliter potuisse evenire in alia providentia. Bonaspes verò disp. ult. dub. ult. resolut. 3. singulariter docet, non esse improbabile adhuc in præsentì providentiâ posse justum sibi condignè mereri finalem perseverantiam, quæ sententia mihi maximè displicet, quia testimonia Scripturarum, & Conciliorum explicanda sunt, prout à communi sensu Theologorum exponuntur. Sed locus Scripturæ à nobis adductus, & alia plura ita explicantur à Theologis, ut intelligatur donum perseverantiæ non cadere de facto sub meritum nostrum, & esse singulare Dei privilegium; ergo &c. Neque curo quid contingere possit de possibili, cum hoc plurimum habeat divinationis.

223. Tertia difficultas est, an justus possit sibi, vel

alteri mereri de condigno reparationem postulatum, vel saltem gratiam alteri non peccatori. Ad primum dicitur in Tractat. de Incarnat. parum hominem non posse mereri de condigno adhuc de potentia absoluta, quia exinde sequeretur posse condignè satisfacere pro peccato, quod in schola nostra falsissimum est. Circa secundum verò Resp. cum Ripalda, & Oviedo in alia providentia affirmativè. Quia Deus potest in alia providentia dare optionem homini ad explicanda sua merita, ut remunerentur sibi, vel alteri; atqui meritum iusti non minus æquale est ad gratiam conferendam ipsi, quam alteri, in quo nulla est in ordine ad causalitatem meriti resistentia, qualis non est in non peccatore; ergo &c. Ex quo

Fit 1. Non posse justum mereri de condigno gratiam peccatori, neque remissionem peccati ratio est, quia peccatum utpote Dei inhonoratio prævalet merito, ac proinde resistit meriti causalitati; ac proinde, licèt possit causare gratiam in subiecto, in quo non est resistentia, non poterit eam causare in subiecto, in quo resistentia reperitur. Sic ignis potest producere molliem ut quatuor in cera, utpote nullam habente ad talem effectum resistentiam, & non potest molliem ut quatuor imprimere in adamante, utpote ad talem effectum resistente.

Fit 2. Possè de potentia absoluta mereri unum alteri de congruo, quidquid sibi potest de condigno; ratio est, quia peccatum non est impedimentum ad meritum de congruo; cum id non exigat æqualitatem, sed solum quandam congruam, & decentem proportionem cum præmio, ut patet in peccatore de congruo merente per contritionem gratiam justificantem. Fit 3. Possè unum sibi, & in alia providentia etiam alijs mereri perseverantiam, & alia dona saltem merito improprio per modum impetrationis, ut ex August. de dono perseverantiæ c. 6. *Hoc donum Dei suppliciter mereri potest, sed cum datum fuerit, amitti contumaciter non potest*; per ly enim suppliciter mereri saltem intelligi debet modus impetrationis; ergo &c.

Quarta difficultas est, an possit esse præmium meriti, quod ex natura rei deberet ipsi merito? Resp. affirmativè cum Aldrete, Elparza, Oviedo, & alijs contra Ripald. & aliquos Recentiores. Probat. Deus potest præmiare meritum eo dono, quod absque ulla indecentia potest non conferre adhuc positò merito; sed adhuc positò merito potest absque ulla indecentia non conferre donum ex natura rei debitum merito; ergo &c. Vide in Tractat. de Incarnat. num. 221. in quo fit absque ulla indecentia ex parte Dei gloriam esse præmium debitum gratiæ, licèt meritum constituatur per ipsam gratiam, neque obstat, quòd Deus possit etiam remunerari conferendò magnam copiam auxiliorum, & bona temporalia, quantum alicqualiter inserviunt ad salutem, neque de facto ita præmiat, cum etiam de facto præmiat donò gratiæ, & gloriæ.

227. Quinta difficultas est, an possit conferri præmium existens prius tempore, quam meritum. Resp. affirmativè cum Ripalda, Oviedo, & aliis contra Lugo, Elparzam. Probat. meritum non solum convenit cum causa efficienti, sed etiam cum causa finali, ut dictum est in Tract. de iustitia, sed neque ex convenientia, quam dicit cum causa efficiente in eo, quod movet, quia est, cum non conveniat cum ea in reliquis requisitis ad causandū: causa enim efficiens non potest causare, quando jã præcesserit, bene verò meritum solum moraliter perseverans, ut patet in Beatis, quando enim animabus Beatorum conferuntur gloria in præmium, jam præcesserunt actus, quibus eam meruerunt; ergo neque debet convenire cum causa efficienti in eo, quod non existat effectus prius tempore, quam ipsa causa, aliter gratia data antiquis Patribus non fuisset præmium meritorum Christi, quod dici non potest. 2. Ut detur præmium ratione meriti, sufficit, quod meritum moveat, quia est, sive quia absolute prævidetur extra causas pro sua differentia temporis; sed hoc optimè componitur cum eo, quod præmium prius tempore anticipetur; ergo &c.

228. Objic. Nequit Deus punire hodie hominem intuitu peccati absolute prævisi, postea extituri; ergo neque præmiare hodie intuitu meriti absolute prævisi, postea extituri. Respondent aliqui 1. neg. ant. quo totum ruit argumentum. Resp. ipse 2. cum Oviedo. tom. 5. p. 8. num. 108. neg. conseq. Ratio est, quia Deus in penis infligendis se habet instar creditoris, qui debitum ab alio exigit, & in retribuendis præmijs instar debitoris, qui reddit rem debitam creditori; cuique autem debitori liberum est anticipare solutionem ab ipso alteri faciendam; non autem est liberum creditori solutionem ipsi faciendam anticipatè exigere à debitore; ex quo fit, Deum quam optimè posse anticipatè præmiare, secus autem ex debito punire.

SECTIO III.

De reviviscencia meritorum.

229. Opera hominum alia dicuntur viva, id est meritoria, facta in statu gratiæ, seu vitæ spiritualis; alia mortifera, id est, quæ mortè afferunt animæ, ut lethalia peccata; alia mortua, id est, quæ nullâ vitæ dignam actionem habent, ac proinde non sunt vitæ æternæ condigna meritoria, & in hoc sensu actus etiam supernaturales hominis peccatoris mortui dici solent, & fides sine operibus mortua est; peccata etiam lethalia strictius dicuntur opera mortua, cum utrumque comprehendant, utpote carentia condigna vitæ actione, & mortem inferentia; sic intelligitur illud Pauli ad Hebr. 9. *Sanguis Christi emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis.*

230. Alia verò dicuntur opera mortificata, id est, quæ ab homine per gratiam spiritualiter eliquantur, & per gratiam spiritualiter eliquantur, & per gratiam spiritualiter eliquantur.

ciuntur, & vitæ dignam operationem habent, postea tamen eorum vitalis actus, seu meritum per subsequens peccatum impeditur, ideòque tunc ea opera mortificata dicuntur. De his ergo operibus mortificatis quæritur, an, & quomodo per subsequentem justificationem reviviscant? de aliis enim, non reviviscere, certum est: nam, cum ab initio vitæ caruerunt, nullam habent vitam, ad quam redeant.

Non desuerunt aliqui, quos suppressio nomine refert Div. Thom. part. 3. quæst. 85. art. 5. absolute negantes, opera mortificata reviviscere: fundamentum illorum est, quia ea opera non permanebant, ac proinde non poterant ad vitam redire; cæterum isti à reliquis Theologis meritò impugnantur, quia, licet ea opera non maneant physice in se ipsis, manent tamen moraliter, & in acceptatione Dei; non enim opera meritoria non mortificata aliter manent, cum non maneant physice in se ipsis, sed solum in acceptatione divina; quare, cum prædicta sententia nullo congruo fundamento innitatur, & sit contra torrentè Theologorum in re gravissima, omnino rejicienda est, imò plures cum Oviedo eam notâ temeritatis inurunt.

231. Affero igitur cum omnibus Theologis videndis apud Ovied. tom. 6. part. 1. num. 3. & Dicastillo de Sacrament. Pœnitent. disp. 2. dub. 2. num. 519. opera mortificata per subsequentem justificationem reviviscere, Probat. 1. ex Ezechiel. 18. *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodiverit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam, vitæ vivet, & non morietur, omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor, & cap. 33. Impietas impij non nocet ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua, Joel. 2. Reddam vobis annos, quos comedit locusta, & bruchus. Quæ verba de reviviscencia meritorum exponunt SS. PP. ac si diceret Scriptura, reddam vobis mercedem præteritorum operum, quæ locusta, & bruchus vestrorum peccatorum suo privaverat præmiò; ergo &c.*

232. Probat. 2. ex Paulo ad Galat. 3. *Tanta passio estis sine causa, si tamen sine causa.* In his enim verbis loquitur D. Paulus cum Galatis lapsis, quidquid alij intendunt probare ex Aug. Galatas nondum fuisse lapsos, quando Paulus hæc scribebat, quod manifestè constat ex verbis antecedentibus. *O insensati Galatæ, quis vos fascinavit, non obedire veritati! & postea sic. Sic stulti estis, ut cum spiritu caperitis, nunc carne consumemini?* deinde verò lubdit, *Tanta passio estis sine causa, si tamen sine causa.* In quo testimonio hæc ultimæ particulæ clarè significant, non fuisse omnino desperandum præmium passionis, de qua ibi loquitur D. Paulus, quod quidem post lapsum non potest aliter esse verum, nisi quia per gratiam restituitur species præmij, quod antea debebatur. Quapropter S. Hieron. apud Dicastil. ait, ex his verbis colligi, quod, quicumque ob fidem Christi laboraverit

verit, & postea lapsus fuerit in peccatum, sicur priora sine causa dicitur passus fuisse, dum peccat; sic rursus non perdet ea, si ad pristinam fidem, & studium revertatur, idemque docent Chrylost. & Anselmus.

234. Probat. 3. ex Trident. session. 6. cap. 16. dicente: *Nihil ipsis justificatis amplius deesse credendum est, quo minus plane illis quidem operibus, quae in Deo sunt facta, divina legi pro huius vitae statu satisfecisse, & vitam aeternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserunt, consequendam verè promeruisse conseantur.* Ubi tres inveniuntur conditiones requiri, ut opera nostra sint meritoria, & re ipsa consequantur suum praemium, nimirum ut sint opera hominis iusti facta ex Deo, sive ex auxilio indifferenti divinae gratiae ad libertatem requisito, & quod in gratia decedat, qui ea fecit, & quod maxime notandum est, ait, nihil amplius deesse credendum est; atqui merita mortificata habent duas primas conditiones, ut per se patet, & ex vi justificationis recuperant tertiam, cum homo acquirit gratiam, in qua decedere potest; ergo &c.

235. Probat. 4. Causa, quae praecise propter ali- quod impedimentum caret suo effectu, secluso impedimento debet illum habere, sic lapis suspensus in aere sine impeditu ne deorsum feratur, reciso fune, & ablato obice redit ad centrum; sed merita antiqua per subsequens peccatum tantum fuerunt impedita à suo effectu, qui est tribuere homini jus ad vitam aeternam; ergo ablato per justificationem peccato sine illo impedimento debent effectum illum homini tribuere, in quo constituitur eorum reviviscencia. Probat. min. quia ablato peccato redditur expedita dignitas meritorum ad praemium, & acceptatio Dei ad illa remuneranda, ut constat ex testimonijs supra citat. quod solum potest esse impedimentum, ut statim constabit; ergo &c.

236. Caeterum praecipua controversia stat, an huiusmodi reviviscencia meritorum ex vi primae justificationis sit ex natura rei, vel ex misericordia Dei? prima sententia docet, esse ex natura rei. Ita plures cum Dicastil. lib. 1. n. 590. Secunda tenet, ex pura Dei misericordia. Ita Sorus, Durandus, & alij. Tertia defendit, reviviscenciam condignitatis strictè sumptae in actu primo, seu obligantis Deum ad praemian- dum non esse ex natura rei, sed ex lege Dei. Ita Lugo disp. 11. de Penitent. sect. 1. praecipue à num. 24. & in fine, & hanc iudico sententiam Suarj, ut latè videri potest in Opusc. de reviviscencia meritorum. Pro cuius decisione

237. Affero 2. Merita per peccata mortificata ex natura rei sufficientia sunt ad reviviscendum per primam justificationem quoad condignitatem strictam in actu primo. Probat. 1. Ut merita per peccatum mortificata sint ex natura rei sufficientia ad reviviscendum quoad condignitatem strictam in actu primo, sufficit, quod fuerint merita facta ab homine iusto, qui, quan-

do redit ad statum gratiae, non habet ea merita praemiata; sed ad hoc habent ex natura sui sufficientiam; ergo &c. min. patet, quia ea merita in primis ex se aequalia sunt cum praemio gloriae, & gratiae. Deinde Deus remunerans peccatum, & infundens gratiam ad primam justificationem potest hoc praestare, sicuti modo praestat ex sua misericordia, & non in praemium aequale praeritorum meritorum; sed in eo tunc homo, qui elicitur ea merita, constituitur in statu gratiae, quin habeat ea merita remunerativa; ergo &c. Confirmatur. Per peccatum non amittitur, quia, si Deus pro libito suo infundat gratiam, & remittat peccatum, potest recipere praemium aequale meritis factis nondum remuneratis; sed in eo stat, quod merita per peccatum mortificata sint ex natura rei sufficientia ad reviviscendum quoad condignitatem strictam in actu primo; ergo &c.

Probat. 2. Si quando homo redit ad statum gratiae, merita antiqua ex se non haberent, posse à Deo condignè remunerari, neque id possent habere ex voluntate divina; sed certum est de factis merita antiqua, quando homo redit ad statum gratiae, & in ea decedit remunerari condignè ex voluntate divina, ut ex n. 223. ergo &c. Prob. maj. si opus ex se non est condignum praemio, neque potest esse condignus praemio ex voluntate divina, ut ex num. 206. ergo si quando homo redit ad statum gratiae, merita antiqua ex se non habent posse à Deo condignè remunerari, neque id possent habere ex voluntate divina. Confirmatur. Merita non causant praemium ut physice existentia, sed solum ut moraliter perseverantia, ut ex num. 231. atqui merita mortificata ex se sunt capacia ad moraliter perseverandum; ergo &c. min. patet, quia ad moralem perseverantiam sufficit, quod fuerint facta, & non sint remunerata homini, cui absolute possunt condignè remunerari; sed ablato peccato hoc haberent antiqua merita; ergo ex dictis

Fit 1. Quod si Deus educeret de potentia absoluta ex inferno aliquem, qui habuit antiqua merita, & daret illi spatium poenitentiae, haberent ejus merita ex natura rei sufficientiam ad reviviscendum quoad condignitatem strictam in actu primo per primam justificationem, cum essent merita hominis iusti absolute tunc potentis condignè remunerari. Fit 2. Ea merita non habere talem condignitatem, dum homo est in statu peccati, quia, dum homo est in statu peccati, non possunt condignè remunerari; illa enim sunt aequalia cum praemio gratiae, & gloriae. Fit 3. cum Cardinal. de Lugo, quod si Deus per puram condonationem extrinsecam remitteret peccatum secundum jus ad indignationem, & non secundum jus ad poenam aeternam in inferno, de cuius possibilitate tractatur in Tractat. de peccatis, tunc merita non adhuc haberent eam condignitatem, & reviviscenciam; cum praemium gloriae dari non possit cum poena aeterna in inferno. Fit

240. **Fit 4.** cum Dicastillo, gratiam sanctificantem non exigere ex natura sua carentiam omnis pœnæ æternæ, sed solum pœnæ molestæ, & doloriferæ impossibilis cum statu gloriæ, quam exigit gratia. Ratio est, quia, si daretur casus, in quo homo extinctis meritis caret eâ gloriâ, quæ illis meritis esset responsura, id illi non esset molestum, quia meritis vel ex natura rei, vel ex voluntate Dei extinctis, id fieret secundam rectam rationem, & rerum naturam, quam reprobare non potest Beatus. Imò gauderet, quòd tali modò esset glorificatus Deus, ac proinde carentia gloriæ, quæ illis antiquis meritis correspondere posset, non esset ei objectum tristitiæ, sed gaudij modò, quo de facto Deus in pœnam peccati privat multos pluribus auxilijs, quibus majorem gloriam merentur, quin ea æterna privatio sit eis in gloria materia tristitiæ, sed gaudij propter rationem à nobis datam.

241. **Fit 5.** Reviviscenciam meritorum quoad efficaciam, qua obligatur Deus ad conferendū præmium propter talia merita, non esse debitum meritis ex natura rei; talis enim efficacia constituitur in acceptatione divina, ut ex num. 211. sed merita antiqua non exigunt talem acceptationem divinam ex natura rei; ergo &c. min. patet, quia merita antiqua ad summum possunt exigere acceptationem divinam sublato omni impedimentò; sed absque voluntate Dei non aufferitur omne impedimentum; ergo &c. Confirmatur 1. Si aliquis ita Regem offendat, ut propter offensam mereatur antiqua merita perdere quoad efficaciam, non potest exigere debita, nisi prius pro offensa Regi satisfaciatur, vel Rex pro libitu suo independenter à præmio condigno, aliquorum meritorum omnino velit quoad omne impedimentum offensam remittere; atqui præcisâ remissio peccati, neque præcisâ justificatio est satisfactio condigna pro peccato, neque ablatio omnis impedimenti, cum gratia illa justificans non exigat ex natura sua, quòd Deus antiqua merita acceptet; ergo &c.

242. **Fit 6.** etiam peccata antiqua esse ex natura rei sufficientia ad reviviscendum per primum peccatum quoad condignitatem strictam in actu primo. Ratio est, quia, quando homo, qui committit antiqua peccata, & redit ad gratiam, eamque amittit, talis manet, ut, si Deus inferat supplicium antiquis peccatis correspondens, non puniat supra condignum: de eo enim verum est dicere, quòd commisit peccata, & non sint condignè punita; ergo, sicut merita ex natura sua capacia sunt, ut per peccata mortificentur, & per primam gratiam reviviscant; ita pariter peccata ex natura sua capacia sunt, ut per justificationem mortificentur, & per primum peccatum reviviscant. Quapropter ratio fundamentalis, quare reviviscant merita, & non peccata alia, non est, nisi voluntas Dei, qua decrevit acceptare antiqua merita ad præmium, & non acceptare antiqua

peccata ad supplicium, ut constat ex testimonio citat. num. 232. Unde, licet reviviscencia meritorum quoad sufficientiam conveniat ipsis ex natura rei, quoad efficaciam tamen pendet ex mera voluntate Dei.

Objic. 1. contra primam assert. Ezechiel, 143. 18. dicitur, *Si averterit justus se à justitia sua, & fecerit impietatem, omnes justitiæ ejus non recordabuntur*; ergo, sicut ex voluntate Dei non reviviscunt peccata, ita neque reviviscunt merita. Resp. neg. conseq. quia in illis verbis non negatur reviviscencia meritorum; cum ibi non sit sermo de justo peccante, & postea justificationem obtinente, sed de obtinente usq; ad mortem in peccato perseverante, cum de illo statim adjungatur, *In peccato suo morietur*.

Objic. 2. ex Trid. sess. 6. Can. 26. dicente: *Si quis dixerit, justos non debere pro bonis operibus, que in Deo sunt facta, expectare æternam retributionem à Deo per ejus misericordiam, & JESU Christi meritum si bene agendò, & divina mandata custodiendò usq; in finem perseveraverit, Anathema sit*. Arqui ex his verbis colligitur, non deberi præmiū meritis, si justus non perseverat in gratia, sed labitur in peccatum, & postea relurgit; ergo &c. Resp. neg. min. quia ibi Tridentin. per perseverantiam non intelligit perseverantiam accidentalem, seu gratiam nunquam interruptam, sed essentialem, scilicet perseverantiam ab ultima acceptatione gratiæ usque ad mortem, modò, quo à Christo Domino Math. 19. dicitur: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Vide perseverantiam gratiæ in Tractatu de justificat. &c.

Objic. 3. Peccata semel remissa non reviviscunt per subsequens peccatū; ergo neq; merita mortificata semel reviviscunt per subsequentem justificationem. Resp. neg. conseq. quia Deus in præsentia providentia ita omnino voluit peccata remittere quoad indignationem, & jus quo ad pœnam æternam in inferno, ut per subsequens peccatū non ultra acceptarentur ad illam indignationem, & punitionem; merita verò per peccatum mortificata voluit iterum ad præmium acceptare, quod totum nobis constat ex testimonijs citat. num. 232. & ab omnibus ferè Theologis in hoc sensu ea testimonia intelligentibus; licet aliter Deus potuisset de potentia absoluta se gerere, ut ex num. 242.

Objic. 4. contra secundam assert. quod omnino mortuū, non habet sufficientiam ex natura rei, ut per primam justificationem reviviscat; atqui antiqua merita per peccata omnino moriuntur; ergo &c. Probat. non minus est potens peccatum ad destructionem meritorum præcedentium, quam gratia ad destructionem peccatorum antecedentium; atqui gratia ita destruit peccata antecedentia, ut omnino moriantur; ergo etiam peccatum ita destruit merita præcedentia, ut omnino moriantur. Resp. conc. maj. neg. min. ad prob. conc. maj. & dist.

dist. min. per gratiam se solam, nego, simul cum promissione Dei de non acceptandis iterum peccatis ad indignationem, & poenam æternam in inferno, conc. min. & neg. conseq. quia talis voluntas Dei non datur circa merita, sed omnino contraria, ut constat ex n. sup.

247. **Objic. 5.** Peccatum solum est impedimentum, ut Deus teneatur merita præmiare; atqui ablatio peccati tollitur impedimentum; ergo ablatio peccati tenetur Deus antiqua merita præmiare; ac proinde non solum quoad sufficientiam, sed etiam quoad efficientiam ex natura sua reviviscunt. Confirmatur ex regula iustitiæ, si creditor inferat debitori suo aliquod damnum, & si debitor retinere possit debiti solutionem, usque dum damnum illud refarciatur, vel ab ipso omnino gratis sine ulla ratione compensationis debiti prioris debiti; ergo idem dicendum est in nostro casu. Resp. dist. ant. est impedimentum adæquatum, nego, inadæquatum, conc. maj. & distincta min. neg. conseq. quia ultra peccatum etiam carentia acceptationis divinæ est impedimentum, ut Deus teneatur præmiare antiqua merita. Unde, licet tollatur peccatum, si non tollatur carentia divinæ acceptationis, nondum tenebitur Deus antiqua merita præmiare.

248. **Ad confirmationem dist. maj. reedit obligatio, si obligatio pendeat ab acceptatione debitoris, neg. si non pendeat, conc. antec. neg. conseq.** quia, si ea obligatio pendeat ab acceptatione debitoris, potest remittere peccatum nolens addere remissioni novum illum favorem antiquæ acceptationis, & tunc cessare obligatio. Imò, ex eo, quod ipsa remissio possit esse condignum præmium ante novum meritum, potest contingere, ut peccatum remitteretur, quin antiquis meritis corresponderet præmium, quod antè correspondebat. Quapropter merita antiqua non possunt habere ex natura rei, quod physice ablatio peccati reviviscant ad eandem condignam efficaciam, quam antea habebant.

SECTIO IV.

An merita quoad totum, vel solum quoad partem reviviscant?

249. **PLures sunt sententiæ.** Prima docet, merita non reviviscere ad præmiū gratiæ, & gloriæ essentialē, sed solum ad accidentalē: quatenus de illis meritis antè peccatum factis habebit Beatus peculiare gaudium. Secunda tenet, merita reviviscere ad præmium essentialē moraliter in ratione præmij, non verò physice in ratione entitatis. Fundamentum est, quia dum homo justificatur, non recipit entitativè majorem gratiam, quam reciperet, si merita non reviviscerent, sed recipit eandem gratiam intuitu dispositionis ad justificationem, & in-

tuitu antiquorum meritorum. Cæterum illæ duæ sententiæ communiter rejiciuntur, & merito à Theologis. Ratio est quia ipsa non admittit reviviscenciam meritorum, quam laudet auctoritas, & clamant PP. ut constat ex dictis; ergo non sunt admittendi.

Tertia defendit: merita in integrum reviviscere, quando homo se convertit per summam contritionem, quam cum auxilio gratiæ collato potest elicere, ita, ut modò, quo contritio deficit à summa, deficiant & merita à totali reviviscencia. Ita Sorus, & alij. Quarta propugnat, merita reviviscere ad mensuram dispositionis, qua homo justificatur, v. g. si homo disponitur per contritionem ut quatuor, conferuntur quatuor gradus novæ gratiæ, & quatuor antiquæ. Ita Joannes à S. Thoma, & alij. Quinta tuetur, ita reviviscere merita ad mensuram dispositionis, qua homo ad justificationem disponitur, ut, si eliciat dispositionem ut quatuor, conferatur nova gratia ut quatuor, & pro quocunque merito mortificati gratia ut quatuor etiā: quapropter, si merita antiqua essent tria, conferrentur ultra quatuor gradus gratiæ novæ 12 gradus gratiæ antiquæ. Ita Alvarez, Gonnet, & alij Thomistæ, qui addunt, gratiam non statim conferri, sed vel quando homo elicit intensam dilectionem, vel in instanti mortis, aut glorificationis. Hæc ultima pars impugnata est à num. 132. Sexta sententia contra omnes præcedentes docet, merita in integrum reviviscere, ita, ut præter gratiam dispositionis perducant hominem ad tantam gratiam, & gloriam, ad quam perductura essent, si nunquam peccatò interrupta fuissent; ita communiter Theologi cum Suar-

affero 1. cum ultima sententia: merita per peccatum mortificata, per primam justificationem in integrum reviviscunt. Probat. 1. Scriptura, Concilia, & Patres supra citati num. 232 absolute, & absque ulla limitatione dicunt, merita reviviscere, nullaque esset ratio limitandi ad unicam partem tantum, & non ad integrum præmium recuperandum; ergo &c. Confirm. Trident. citat. num. 236. tres tantum conditiones requirit, ut opera nostra obtineant suum præmium, nimirum, ut sine opera justī, ut in Deo, sive in auxilio gratiæ sint facta, & ut operans ex hac vita in gratia decedat; atqui istæ tres conditiones insunt meritis mortificatis, quæ reviviscunt per justificationem eorum, qui in gratia decedunt; ergo talia opera mortificata ad integrum præmium reviviscunt.

Probat. 2. Reviviscere nihil est aliud, quam primam vitam recuperare; atqui, si merita antiqua non habent primum valorem, sed alium inferiorē, non recuperant primā vitam, sed partem primæ vitæ; ergo adæquatè reviviscunt. Confr. Eatenus in hac lege Dei requiritur dispositio ad justificationem, ut merita reviviscant, quatenus requiritur gratia, quæ tollat impedimentum

mentum ad reviviscenciam, nempe peccatum; atqui quævis ultima dispositio ad justificationem, etsi remissa, sufficiens est, ut detur gratia, ut tollatur impedimentum, nempe peccatum; ergo sufficiens est, ut in integrum mortificata merita reviviscant.

253. Quæres tamen, an per justificationem restituatur non solum gratia habita ex meritis, sed etiam habita sine illis virtute Sacramentorum? Affero 2. cum Suar. & communi Theologorum contra Vasquez, & alios: non solum gratia habita ex meritis, sed etiam gratia habita virtute Sacramentorum recuperatur per primam justificationem. Probat 1. ex Script. Concil. & Patrib. constat, hominem justificatum interius renovari, & recuperare primam stolam, & gratiam; sed nulla est ratio ad limitandas istas locutiones ad gratiam habitam ex meritis, & non ad gratiam habitam etiam virtute Sacramentorum; ergo &c.

254. Probat. 2. ex testim. cit. num. 232. clarè constat, Deum non recordari peccatorum impij quoad tollendum ab illo præmium gratiæ, & gloriæ, in quocunque die convertatur ad Dominum, & quòd impietas impij non nocebit ei in ordine saltem ad præmium, quod ipsi correspondebat; atqui, si non restitueretur ipsi gratia habita virtute Sacramentorum, impietas illi ad hoc munus noceret; ergo &c. Confirmatur. Non minus datur ex meritis Christi ut suscipienti ritè Sacramentum applicata gratia, quæ confertur ex opere operato in Sacramento, quàm detur gratia ex opere operantis, ex virtute meritorum, & non minus est obex, & impedimentum peccatum ad gratiam habitam ex meritis, quàm ad gratiam habitam virtute Sacramentorum; atqui ex promissione divina decernente, quòd impietas impij non nocebit illi, in quocunque die justificetur, rectè inferimus, per primam justificationem acceptari ejus antiqua merita ad præmium gratiæ, & gloriæ; ergo etiam debemus inferre acceptari merita habita virtute Sacramentorum, ut ipsi applicata ad præmium gratiæ, & gloriæ; ergo &c.

255. Objic. 1. contra primam assert. ex Trident. gratia confertur juxta uniuscujusque dispositionem; ergo etiam recuperatur juxta uniuscujusque dispositionem; atqui dispositio remissior non est sufficiens dispositio ad gratiam intentam; ergo, qui ad justificationem disponit remissè, non recuperabit totam intensionem gratiæ, quæ ex meritis habebat. Resp. dist. maj. juxta uniuscujusque dispositionem, sive physicè, sive moraliter perseverantem, conc. semper physicè perseverantem, neg. ant. & dist. conseq. physicè perseverantem, nego, moraliter in acceptione divina, conc. conseq. Sic, qui accedit ad Sacramentum cum attritione solum moraliter perseverante, recipit gratiam; cum ergo dispositiones antiquæ, quibus homo se disponit ad antiquam gratiam, perseveret in acceptione divina, ut acceptentur casu, quo homo ad gratiam redeat; exinde fit, recupera-

ri gratiam juxta uniuscujusque dispositionem. Hinc ad min. subsumpt. dist. min. non est sufficiens ad gratiam intentam solum propter ipsam conferendam, conc. conferendam posità ipsa propter alias dispositiones moraliter in acceptione divina perseverantes, neg. min. & conseq. ut constat ex dictis. Quanto autem tempore possit moraliter contritio, ut quis accedat ad Sacramentum, diximus in Tractatu de Pœnitent.

256. Objic. 2. Si tota gratia integra rediret, peccitens resurgeret à peccato cum majore gratia, & minore jure ad gloriam, quàm ante lapsum habebat; cum ultra gratiam antiquam daretur gratia præsentis contritioni correspondens, sed hoc est absurdum, incredibile enim est hominem, qui diu fuerat in mortali, statim per contritionem restituatur in tantam, & majorem amicitiam cum Deo, quam antea diuturno labore comparaverat, est etiam contra rectam rationem, quæ exigit, ut, qui alterum injurijs affecit, non redeat confestim in eandem omnino benevolentiam, & gratiam antiquam; ergo &c. Resp. conc. maj. & neg. min. imò valde miror, hoc ab Adversarijs appellari incredibile, & contra rectam rationem, quandquidem ex Script. Concil. & PP. & loc. suprâ cit. legitime inferitur. Unde potiori jure nos contrarium, & contra rectam rationem, & incredibile judicabimus; quin imò, si offensus vult aliqua merita acceptare, & totam pristinam amicitiam restituere, ex quonam capite id repugnabit? quomodo id faciens non erit laude dignus? quomodo de Deo id promittente, & adedè misericorditer nos diligente, id erit incredibile? quomodo hæc tam laudabilis erga nos divina beneficentia esse poterit contra rectam rationem?

257. Objic. 3. Ex nostra sententia sequitur, minui timorem peccandi, & homines reddi faciliores, & procliviores in peccata. Ex ea enim persuasionem, quòd per primam justificationem recuperabunt merita, facile committent quæcunque peccata; ergo ex hoc solum capite nostra sententia erit rejicienda. Confirmatur ex D. Hier. relato à Gratiano cap. *quicumque* dist. 56. sic dicente: *Quicumque dignitatem divini gradus non custodierunt, contenti fiunt, animam salvare, reverti enim in pristinum gradum difficile est*; ergo &c. Resp. neg. ant. Ea enim species non impedit, ne homines possint decedere statim, atque peccatum commiserunt, quin gratiam recipent, quòdque in æternum damnentur; quomodo ergo species illa sufficiens erit ad peccandum.

258. Ad confirmationem neg. conseq. quia ibi D. Hier. non negat reviviscenciam meritorum, sed facilitatem acquisitam ab actibus præcedentibus; quando enim homo amittit gratiam, & totum se tradit vitij, acquirit habitus vitiosos, & perdit habitus acquisitos virtuosos; per justificationem autem non amittit habitus acquisitos vitiosos; cum isti non opponantur cum gratia, neque cum meritis, ut patet evidenter in

Gentili, qui, quando baptizatur, adhuc experitur facilitatem in se, & inclinationem redeundi ad antiqua vitia; cum enim illi habitus acquisiti non sint peccata, licet sint peccata actus ab illis eliciti, gratia habitualis non opponitur cum illis habitibus, licet opponatur cum illis actibus. Quapropter, cum homo per primam justificationem non redeat ad pristinam facilitatem, & inclinationem bonam ad actus, idcirco redire ad pristinum statum difficile est: hoc autem quam optime componitur cum reviviscencia ad integrum meritum. Vide aliam solutionem apud Martinum Perez de Penit. disp. 12. sect. 4.

259. *Objic. 4. contra 2. assert. Gratia habitualis vi Sacramentorum accepta ex opere operato independenter à meritis non potest restitui propter merita; ergo debet restitui ex sola voluntate Dei, sed talis voluntas non constat ex Scriptura PP. vel ratione; ergo &c. Confirm. licet merita Christi causent gratiam, ut applicata rite suscipienti Sacramentum, non sunt necessitata ad causandam iterum eandem gratiam in illo, qui post lapsum relurgit, ac proinde solum possunt eam causare ex voluntate divina; ergo ex eo, quod talis voluntas divina nobis non constat, dicendum est, illam gratiam per primam justificationem non causari. Resp. concessio antecedenti, nego conseq. quia restituitur ex vi Sacramentorum moraliter perseverantium in acceptatione divina pro casu justificationis, ut ex num. 253 ad eum modum, quo; quando adultus recipit Baptismum sine sufficienti dispositione, non recipit gratiam, quoad usque dispositio; posita autem sufficienti dispositione suscipit gratiam non quidem ex sola voluntate divina, sed etiam ex vi Sacramenti moraliter perseverantis in acceptatione divina. Ad conformat. neg. suppos. consequentis: nam falso supponitur, non constare nobis saltem probabiliter de voluntate divina acceptante merita Christi, ut fuerunt applicata rite suscipienti Sacramentum ad munus causandi eam gratiam amissam, quando homo primo justificatur, ut ex num. 254.*

260. *Objic. 5. Licet gratia habitualis per Sacramentum accepta non restitueretur per primam justificationem, non privarentur Sacramenta suo fine, cum adhuc conferret Deus auxilia opportuna ad finem intuitu Sacramentorum illorum; ergo non est necessitas admittendi reviviscencia talis gratiæ. Confirmatur. Licet gratia accepta ex meritis tollatur in penam peccati, gratia tamen accepta virtute Sacramentorum non tollitur ut pena peccati, sed tanquam effectus secundarius necessario subsecutus pec-*

catum; ergo, licet in prima justificatione restitatur prima gratia, quæ accepta fuerat ex meritis, non debet restitui gratia, quæ accepta fuerat virtute Sacramentorum. Resp. neg. antec. quia finis Sacramentorum non solum sunt gratiæ auxiliantes, sed principaliter gratia habitualis; imò præcipuus finis inferendus est ex voluntate divina, ex qua, ut ex dictis constat, inferimus, Deum velle in prima justificatione restituere gratiam, quæ virtute Sacramentorum fuerat accepta. Ad confirmationem neg. ant. Utraque enim gratia habitualis auferatur in penam peccati; imò, quod auferatur in penam, non est ratio, ex qua inferenda est illius restitutio, sed ex voluntate divina volente pro eo casu acceptare causam gratiæ moralem, sive merita Christi, sive merita propria. Unde inferes, quomodo merita Christi nobis in Sacramento applicata non causent gratiam infinitam, quia solum causant gratiam, prout à Deo acceptantur ad eam causandam, & non acceptantur ad causandam gratiam infinitam.

Objic. 6. Prima gratia, quæ data fuit peccatori se præparanti extra Sacramentum ad justificationem media contritione, non recuperatur, cum illa contritio utpote solum meritoria de congruo non reviviscat, meritum enim de congruo in peccatore est opus mortuum, quod nunquam habuit vitam; cum autem id, quod nunquam habuit vitam, reviviscere nequeat, contritio reviviscere non potest; ergo per primam justificationem non restituitur homini tota gratia antiqua. Resp. cum Suar. disp. 2. de reviviscencia meritorum sect. 3. num. 57. neg. ant. quoad primam partem, & reddo rationem, quæ explicatur cæteræ partes. Illa enim contritio pro signo priori ad gratiam non erat vitalis, sed de condigno meritoria præmij supermi; verum neque erat mortua, sed in eo signo ab utroque præscindens; pro signo autem sequenti, cum jam esset meritoria de condigno præmij supermi, nempe gloriæ, jam erat viva, ut late ex dictis constat num. 74. & 218.

Quapropter, cum ea contritio constitueret ad viva ad gloriam per ipsam gratiam, ut ex ibi dictis constat; restituenda etiam est illa gratia, quæ de condigno meritoria præmij supermi; verum neque erat mortua, sed in eo signo ab utroque præscindens; pro signo autem sequenti, cum jam esset meritoria de condigno præmij supermi, nempe gloriæ, jam erat viva, ut late ex dictis constat num. 74. & 218.

Quapropter, cum ea contritio constitueret ad viva ad gloriam per ipsam gratiam, ut ex ibi dictis constat; restituenda etiam est illa gratia, quæ de condigno meritoria præmij supermi; verum neque erat mortua, sed in eo signo ab utroque præscindens; pro signo autem sequenti, cum jam esset meritoria de condigno præmij supermi, nempe gloriæ, jam erat viva, ut late ex dictis constat num. 74. & 218.

Penitent. sect. 6. Et hæc pro toto Titulo de statu de merito dicta sunt satis.

